

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА О ЕЛЕКТРОНСКИМ КОМУНИКАЦИЈАМА

1. Проблеми које акт треба да реши

Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14) ослања се на европски регулаторни оквир у области електронских комуникација из 2002. године, који чини сет од 5 директива (Оквирна директива CELEX 32002L0021, Директива о приступу CELEX 32002L0019, Директива о ауторизацији CELEX 32002L0020, Директива о универзалном сервису CELEX 32002L0022, Директива о приватности у електронским комуникацијама CELEX 32002L0058), са којим је ЗЕК делимично усклађен.

Нацрт новог закона је усклађен са регулаторним оквиром ЕУ из 2009. године и у њему су побољшане, односно прецизније уређене постојеће одредбе важећег закона, у циљу решавања проблема који су уочени током његове примене.

Такође, током примене Закона уочени су недостаци који због недовољно развијеног механизма за спровођење закона спречавају његову примену у пракси и потреба за стварањем законског оквира који ће решити разлике, олакшати услове пословања свих учесника на тржишту и обезбедити потпуну заштиту како оператора електронских комуникација тако и крајњих корисника.

Током примене Закона уочено је да се највећи број приговора на рад оператора односи на износе рачуна за услугу. Прекомерни рачуни су најчешће последица недовољне информисаности претплатника и уочавања проблема тек приликом издавања рачуна или у тренутку када је износ рачуна вишеструко увећан у односу на уобичајну потрошњу. У циљу побољшања заштите крајњих корисника, Нацртом новог закона су прописани механизми за спречавање прекомерне потрошње, путем обавезе оператора да информише претплатника када износ његовог задужења достигне двоструки износ његовог просечног задужења, у циљу правовременог уочавања проблема и предузимања радњи у циљу спречавања даљег увећања рачуна за услугу. Такође, у циљу боље заштите крајњих корисника, разјашњене су недоумице које су се односиле на надлежности Регулаторне агенције за електронске комуникације у погледу поступања у вези са приговорима претплатника. У складу са одредбама Нацрта закона, РАТЕЛ има овлашћење да вансудски решава спорове оператора и претплатника, чиме се пружа боља и ефикаснија заштита претплатника, и чиме се подстиче значај вансудског решавања спора који је у интересу обе стране.

Такође, имајући у виду да Закон не прописује обавезу регистрације претплатника, у току његове примене уочени су проблеми са којима се суочавају надлежни државни органи и оператори електронских комуникација, а који су директна последица одсуства наведене обавезе. У складу са одредбама Закона и Правилника о захтевима за уређаје и програмску подршку за законито пресретање електронских комуникација и техничким захтевима за испуњење обавезе задржавања података о електронским комуникацијама („Службени

гласник РС”, број 88/15), оператори нису у могућности да испуне обавезе које се односе на задржавање података у циљу праћења и утврђивања извора комуникације и идентитета лица, када се ради о нерегистрованим pre-raid крајњим корисницима. Немогућност приступа наведеним подацима од стране надлежних органа безбедности као последицу има коришћење нерегистрованих pre-raid SIM картица приликом вршења незаконитих активности.

Као једну од таквих активности потребно је посебно истаћи „нелегалну терминацију позива” која за резултат има умањење прихода оператора, што за директну последицу има и умањење прихода Буџета Републике Србије. Такође, позиви који се терминирају на овакав начин не испуњавају минималне прописане параметре квалитета и захтеве у погледу заштите приватности, тако да имају негативне утицаја и на крајње кориснике. С обзиром да је за вршење „нелегалне терминацију позива“ предуслов да лице поседује велики број SIM картица, може се очекивати да ће захтев за обавезно регистрацију свих претплатника значајно отежати вршење наведених активности и омогућити ефикасно откривање и санкционисање починилаца.

Један од основних предуслова за пословање и за адекватан квалитет услуге од стране оператора јесте обезбеђивање усаглашеног коришћења радио-фреквенцијског спектра.

Теленор-у д.о.о. је 2006. године додељена лиценца за јавну мобилну телекомуникациону мрежу и услуге јавне мобилне телекомуникационе мреже. Теленор д.о.о. се у више наврата обраћао РАТЕЛ-у и Министарству са захтевом да се регулише питање постојања интерференција у спектру који му је додељен наведеном лиценцом због нелегалног коришћења DECT уређаја.

И поред свих напора Министарства и РАТЕЛ-а није било могуће, са постојећим законским нормама, у потпуности отклонити штетне сметње, зато што су DECT уређаји мобилне јединице и потпуно је јасно да је, у великом броју случајева, у стамбеним зградама, са много различитих стамбених јединица, немогуће утврдити из ког стана се емитује штетна сметња.

С тим у вези, лица Агенције овлашћена за вршење мерења и испитивања мрежа и услуга, припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме, нису у могућности да сачине прецизан извештај о неправилности коришћења радио-фреквенцијског спектра. Након заједничког поступања контролора Агенције и инспектора Министарства, ипак је остао неоткривен извор извесног броја сметњи у мрежи, а који примарно потиче од DECT уређаја који не испуњавају услове за рад на европском тржишту. Како сметње од ових телефона, као и од других SRD уређаја, делују на базне станице, последице њиховог постојања, могу се појавити на локацијама које су удаљене од самог извора.

Министарство је Нацртом Закона о електронским комуникацијама, као могућност за решавање проблема штетних сметњи у радио-фреквенцијским опсезима, прописало обавезе операторима, да, по пријему акта надлежног органа за вршење инспекцијског надзора којим је утврђено проузроковање штетне сметње услед коришћења терминалне опреме од стране претплатника, опомене претплатника или му привремено онемогући коришћење услуге

и да га о томе га без одлагања обавести. Уколико се приликом контроле извршења акта надлежног органа за вршење инспекцијског надзора из става, утврди поновљено коришћење терминалне опреме која проузрокује штетне сметње од стране претплатника, оператор је дужан да, по пријему обавештења, претплатнику трајно онемогући коришћење услуга, односно раскине претплатнички уговор.

Закон о електронским комуникацијама утврдио је правни положај и препознао значај регулаторног тела у области електронских комуникација са становишта функционалне, организационе и финансијске независности.

У извештају Европске комисије за 2016. годину наглашено је мишљење о потреби обезбеђења оперативне и финансијске независности РАТЕЛ-а, као и потреби јачања њених административних капацитета у односу на садашњи број запослених лица која обављају регулаторне послове у области електронских комуникација, што је последично везано са њиховим делимично и непрецизно уређеним правним статусом.

Оваквом мишљењу допринео је и сет закона који се односе на реформу државне управе и свакако утичу на рад независног регулаторног тела обзиром да се примењују норме које се односе на државне службенике у погледу ограничавања висине зарада, запошљавања, функционисања и сл., што није пракса Европске уније и што неминовно доводи до затварања простора за даље ширење РАТЕЛ-а, која је при том мала по броју запослених у односу на државе са упоредивим бројем становника.

С тим у вези, Нацрт Закона о електронским комуникацијама поред одредби којима се прецизира статус РАТЕЛ-а садржи и додатну одредбу којом се прецизира да се на права, обавезе и одговорности из радног односа запослених и чланова Управног одбора РАТЕЛ-а не примењују прописи о ограничавању броја запослених, зарада и накнада за рад, који се односе на кориснике јавних средстава и исплатиоце зарада у јавном сектору.

Такође, Законом није јасно разграничена припадност накнада по основу права коришћења и накнада које служе за покриће административних трошкова регулатора, тако да законско решење садржано у члану 27. којим се остварени суфицит у целисти, након усвајања финансијских извештаја, уплаћује на одговарајући рачун прописан за уплату јавних прихода буџета Републике Србије, отвара простор да оператори електронских комуникација, као обвезници плаћања накнада, доводе у питање утврђену висину.

Наиме, овако исказан суфицит супротан је и захтеву регулације Европске уније по коме регулаторна тела нису профитно оријентисана, већ износ накнада које регулатор прикупи треба да одговара висини административних трошкова потребних за несметано обављање регулаторних послова.

Директива 2002/21/ЕС (са изменама извршеним директивом 2009/140/ЕС) о ауторизацији електронских комуникационих мрежа и услуга представља део регулаторног оквира Европске уније у области електронских комуникација и чланом 12. регулише питање административних накнада (тј. накнада за покривање трошкова рада националних регулаторних тела).

Чланом 13. наведене директиве регулисане су накнаде за право коришћења радио-фреквенција и накнаде за право коришћења нумерације, као ограничених ресурса сваке државе.

Одредбе важећег Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник Републике Србије, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14) нису усклађене са наведеним члановима Директиве о ауторизацији, јер се из постојећих накнада не може видети који део служи за покривање трошкова рада РАТЕЛ-а (у складу са чланом 12. Директиве о ауторизацији), а који је приход Буџета Републике Србије (односно Буџетског фонда за развој области електронских комуникација и информационог друштва) (у складу са чланом 13. Директиве о ауторизацији), већ се та расподела врши на крају године, када РАТЕЛ суфицит уплаћује у Буџетски фонд.

Постојеће законско решење не задовољава критеријуме усклађивања са одредбама Директиве о ауторизацији, што је Европска комисија је у Нацрту Извештаја са скрининга истакла у свом мишљењу:

„Србија мора да усклади своје законодавство са чланом 12. Директиве о ауторизацији, који прописује да административне накнаде за финансирање рада националног регулаторног тела морају да буду објективне, транспарентне и пропорционалне и да су одређене на минималном нивоу да покривају административне трошкове. Одредба којом се прописује да суфицит проистекао од сакупљених административних накнада РАТЕЛ-а се преноси у државни буџет за развој области електронских комуникација и области информационог друштва буди сумњу да административне накнаде могу превазилазити административне трошкове.”

Имајући у виду наведено, у циљу усклађивања са члановима 12. и 13. Директиве о ауторизацији, неопходно је раздвојити средства која служе за покривање трошкова рада РАТЕЛ-а, од средстава која представљају приход Буџета Републике Србије (тј . Буџетског фонда), што је учињено у Нацрту Закона о електронским комуникацијама, раздвајањем средстава која служе за покривање трошкова управљања нумерацијом и радио-фреквенцијама, од средстава која представљају накнаде за право коришћења нумерације и радио-фреквенција.

Доношењем новог закона успоставља се нови модел финансирања рада Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) са циљем успостављања европских стандарда по питању потпуне финансијске самосталности и одговорности независног регулаторног тела.

У складу са новим моделом финансирања рада Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге и сам процес утврђивања висине и припадности накнада учиниће се транспарентнијим, предвидивим и недвосмисленим.

Поред наведеног, предложена су, између осталог, и следећа нова законска решења:

- унапређена је предвидивост пословања оператора у погледу изградње електронске комуникационе мреже;
- одредбе новог закона подстичу развој конкуренције;
- област дистрибуције медијских садржаја је редефинисана у складу са завршеним процесом дигитализације, а у складу са неутралношћу технологије и примењених платформи (терестријална, кабловска, сателитска, IPTV);
- усвојене су препоруке *Међународне уније телекомуникације* за испуњавање техничких услова за приступачност електронских комуникација особама са инвалидитетом. Овим у потпуности стајемо равноправно са развијеним државама следећи Европски акт о приступачности, Директиву европског парламента о усклађивању закона, прописа и административних одредби држава чланица за обезбеђивање приступачних производа и услуга као и *Конвенцију УН* о правима особа са инвалидитетом;
- извршено је усклађивање са одредбама у међувремену донетих закона;

- област законитог пресретања и задржавања података ће бити предмет посебног закона. До доношења тог закона, важиће одредбе постојећег правилника.

Такође, по први пут у материји закона који уређује област електронских комуникација утврђује се надлежност Владе у доношењу норми којима се регулише предузимање превентивних мера од стране Министарства по питању безбедности и заштите деце приликом коришћења информационо-комуникационих технологија, као активности од јавног интереса.

2. Циљеви који се актом постижу

Европска унија је током 2010. године усвојила Стратегију „Европа 2020: стратегија за паметни, одрживи и инклузивни раст”. У поменутој стратегији дефинисан је модел за успешно обезбеђивање изласка из финансијске и економске кризе који је дат као краткорочни циљ, а поред тога као дугорочни циљ разрађен је модел који би обезбедио одрживу будућност са више посла и бољим условима живота. Да би се наведени циљеви остварили, ЕУ је дефинисала као једну од водећих иницијатива Иницијативу - Европска дигитална агенда. Ова иницијатива је усмерена на развој дигиталног јединственог тржишта које представља подручје за најшире истраживање, као и промоцију његове предности за фирме и домаћинства. Такође, подржава развој Интернета велике брзине и широкопојасни приступ Интернету за све. Јединственим дигиталним тржиштем отварају се нове прилике за подстицање привреде е-трговином, истовремено олакшавајући управну и финансијску усклађеност за предузећа и дајући више могућности корисницима стварањем електронске управе. Тржишне и јавне услуге развијене у оквиру дигиталног тржишта прелазе на мобилне платформе и постају свеprisутне, нудећи приступ информацијом и садржају било када, било где и на било ком уређају.

Европска комисија је донела Стратегију јединственог дигиталног тржишта која се заснива на три темеља:

1. бољим приступом дигиталним добрима и сервисима за потрошаче и предузећима широм Европе;
2. стварањем одговарајућег окружења и једнаких услова у коме дигиталне мреже и сервиси могу да се развијају;
3. искоришћеност пуног потенцијала дигитализације као покретача развоја;

Како би се Република Србија успешно укључила у јединствено европско дигитално тржиште неопходно је обезбедити регулаторне и институционалне услове за убрзан развој тржишта електронских комуникација у Републици Србије.

У дигиталном окружењу које се мења, императив је да Влада, пословни субјекти и организације раде заједно на развоју регулаторног оквира који стимулише раст, ствара заједничке вредности и прилике за дигиталну будућност.

С тим у вези, предложеним законским решењима реализоваће се следећи циљеви:

- постизање потпуне усаглашености са важећим регулаторним оквиром Европске уније из 2009. године;
- унапређење законских решења и отклањање недостатака важећег закона који су уочени кроз његову досадашњу примену;
- спровођење активности које су усмерене на даље јачање капацитета и независности регулаторног тела;
- унапређење услова пословања оператора електронских комуникација у Републици Србији;
- промовисање додатног јачања конкуренције на тржишту даљим развојем слободног и отвореног тржишта уз гарантовање равноправног положаја свих учесника;
- унапређење заштите права корисника електронских комуникационих услуга;
- обезбеђење стабилности и предвидивост пословног амбијента како би се онемогућило увођење парафискалних намета телекомуникационим операторима;
- стимулисање домаћих и страних инвестиција;
- промовисање принципа технолошке неутралности у циљу даљег развоја сектора кроз развој савремених мрежа и сервиса;
- стварање оптималних услова за ефикасно коришћење радио-фреквенцијског спектра који представља значајни државни ресурс, кроз увођење нових технологија у одговарајуће фреквенцијске опсеге;
- подизање нивоа транспарентности и партиципативности у поступку доношења аката Министарства и РАТЕЛ-а;

Реализацијом наведених циљева створили би се услови за:

- даљи развој савремених е-услуга (е-управа, е-банкарство, е-здравство, електронско пословање) чиме би се значајно побољшали услови пословања у целој земљи, а посебно у руралним и недовољно развијеним пределима;
- смањење економског јаза тј. уједначен регионални развој, раст БДП, раст запослености, раст продуктивности и побољшање ефикасности;
- бољу комуникациону повезаност свих тела у јавном сектору;
- значајне уштеде у трошковима телекомуникационих услуга јавног сектора;
- ефикасније пружање услуга грађанима;
- стварање могућности масовно коришћење напредних услуга у области електронског пословања, електронске управе, е-здравства, е-образовања, што би утицало на побољшање информатичке писмености нације;

Сходно наведеном, РАТЕЛ, у оквиру своје надлежности, прати развој тржишта електронских комуникација у Републици Србији прикупљањем података од оператора. РАТЕЛ објављивљује годишњи преглед тржишта телекомуникација и поштанских услуга у Републици Србији где се поред осталих, објављују и следећи показатељи развоја тржишта, и то:

- укупно остварени приход;
- удео прихода од електронских комуникација у бруто друштвеном производу;
- укупне инвестиције у сектору електронских комуникација;

- идентификовање услуге са највећим уделом у укупним приходима на тржишту електронских комуникација;
- укупан приход од пружања фиксних телефонских услуга свих оператора регистрованих за ову врсту услуге;
- индикатора за праћење развоја информационо-комуникационих технологија и др;

3. Разматране могућности да се проблем реши и без доношења акта

Имајући у виду да је у поступку придруживања Европској унији Република Србија преузела обавезу да усклади своје законодавство са прописима ЕУ, потребно је извршити усклађивање законодавства доношењем овог закона и тиме испунити преузете обавезе.

Такође, доношењем новог Закона о електронским комуникацијама обезбедиће се савремен, ефикасан и јединствен правни оквир који ће омогућити даљи развој електронских комуникација чиме се директно доприноси повећању конкурентности, а грађанима Републике Србије се омогућава већа могућност избора квалитетнијих сервиса што самим тим повећава и квалитет свакодневног живота.

Сходно наведеном, а имајући у виду постојећи нормативни оквир, не постоје друге могућности за решавање наведених проблема.

4. Зашто је доношење акта најбољи начин за решавање проблема

Закони, а посебно системски, представљају основ за развој области.

Сви наведени ефекти новог закона треба да омогуће убрзани развој тржишта електронских комуникација у Републици Србије.

Област електронских комуникација, односно телекомуникација, бележи изузетно брз раст који је праћен константним технолошким напретком те стога динамичан развој сектора и велика вредност тржишта електронских комуникација намећу обавезу сталног усклађивања и праћења прописа ЕУ из ове области.

Такође, изражена је потреба да и законска решења буду флексибилна и отворена за нова технолошка достигнућа, да се заснивају на решењима садржаним у међународним документима, прописима и стандардима Европске уније, а посебно на решењима технолошки развијених земаља.

Доношење овог закона није само најбољи, већ је, у постојећем нормативном оквиру, и једини начин за решавање проблема и достизање циљева, али и за потпуно транспоновање европског регулаторног оквира из 2009. године.

5. На кога ће и како ће највероватније утицати решења у закону

Закон је подједнако значајан за грађане, привреду, државну управу, локалну самоуправу и остале субјекте, а његова примена омогућава напредак и у међународном положају и деловању.

Грађани и привреда ће имати користи од решења у овом закону зато што ће се створити регулаторни предуслови за убрзан развој тржишта електронских комуникација у Србији и створити услови за субвенције, ко-финансирање пројеката, а пре свега за нова инвестирања у правцу даљег развоја телекомуникационе инфраструктуре.

Техничке могућности изграђене инфраструктуре треба да прате развој различитих апликација, а нарочито апликација које омогућавају е-пословање, е-банкарство, е-трговину, е-образовање и е-здравство. Све ово заједно би требало да доведе до значајног повећања ефикасности пословања сваког појединца, али и до значајног степена развоја свих производних, индустријских и банкарских облика пословања.

Анализе, засноване на прорачуну Светске банке, показују да свако повећање пенетрације широкопојасног приступа од 10% доприноси порасту БДП-а за између 1 и 1.5%, стога је неопходно одржати континуитет раста инвестиција у комуникациону инфраструктуру (“Impact of Broadband in the Economy”, Telecommunication Development Sector, April 2012.)

Примена нових као и унапређених законских решења свакако ће директно допринети, између осталог, подизању нивоа заштите потрошача, квалитета услуга, заштите приватности и безбедности и интегритета јавних комуникационих мрежа.

Индиректно, социјални и економски развој, једним делом, реализовао би се кроз масовну едукацију и оспособљавање грађана за коришћење нових сервиса, а све са циљем смањења „двоструког дигиталног јаза“ (између урбане и сеоске популације, између мушке и женске популације, између млађих и старијих корисника) као и стварањем потребних услова од стране државе како ни један грађанин не би био ускраћен у погледу коришћења нових технологија, посебно оних које утичу на свакодневни живот.

Чињеница да БДП и запошљавање паралелно расту указује на то да развој мрежа и сервиса има значајан утицај на пораст пословања и генерише високо стабилан економски развој.

Са становишта државне управе, локалне самоуправе као и осталих субјеката ефекти развоја свакако неће бити уједначени али је за очекивати да ће утицај на сектор образовања, здравства, финансија, привреде, туризма, запошљавања, безбедности, грађевинарства, културе и медија бити значајан.

Посебно се очекује директан утицај на смањење административних процедура кроз смањење комплексности, броја процедура и трошкова чиме се постиже већа ефикасност у задовољењу потреба грађана.

6. Какве трошкове ће примена закона створити грађанима и привреди (нарочито малим и средњим предузећима)

Примена овог закона неће створити веће трошкове грађанима и привреди.

Приорит развоја електронских комуникација заснива се на стварању услова за убрзан развој инфраструктуре широкопојасног приступа интернету и услуга за које су потребне велике брзине.

Максимизирање позитивних ефеката захтева повезивање и усклађивање активности на међуресорном и локалном нивоу водећи рачуна да се рационално искористи целокупна постојећа инфраструктура и да се не стварају нове финансијске обавезе за Републику Србију које нису оправдане.

У погледу даљег друштвеног развоја, до којег неминовно доводи развој савремених мрежа и услуга електронских комуникација, за очекивати је да ће се, нарочито мала и средња предузећа, суочити са потребом за већим бројем радних места, квалитетном и прилагодљивом радном снагом, као и спречавањем одлива квалитетне радне снаге стварањем бољих радних услова.

Такође, примена овог закона треба да подстакне стварање бољих веза између науке, технологије и предузетништва, раст капацитета за истраживање и развој, укључујући нове информационе и комуникационе технологије.

Примена овог закона треба да смањи јаз између урбаних и руралних подручја и омогући развој предузетништва и отвореност за инвестиције, развој индустријских зона и повезивање привредних региона.

Обзиром да одредбе новог закона подстичу развој конкуренције реално је очекивати да ће трошкови привреде, а посебно малих и средњих предузећа због развоја иновативности расти али ће се и повећавати продуктивност постојећих процеса рада, висина прихода и брзина поврата инвестиција. Процена је да су укупне користи (односно очекивани позитивни ефекти) које ће примена нових предложених решења створити у пракси такве да оправдавају укупне трошкове (односно очекиване негативне ефекте).

Поједина законска решења (обавезна регистрација претплатника, вансудско решавање спорова) не намећу додатна административна оптерећења за грађане и привреду, али се очекују трошкови примене на страни оператора као и трошкови спровођења законске одредбе на страни државних органа и јавних агенција.

РАТЕЛ ће због примене законске одредбе којом им се проширују надлежности по питању вансудског решавања спорова између оператора и претплатника имати додатне директне трошкове по питању ангажовања људских капацитета, што је такође потребно предвидети финансијским планом.

Са друге стране за очекивати је да ће спровођење ове законске норме, имати позитивне ефекте у погледу повећања броја решених спорова у поступку медијације. Сходно томе спровођење ове норме треба да допринесе смањењу броја судских спорова као и смањењу трошкова које по питању вођења судских спорова имају сви субјекти регулације.

Имајући у виду да је највећи део нових законских решења последица усаглашавања са регулаторним оквиром Европске уније, трошкови њиховог спровођења су неопходни и оправдани услед испуњења захтева у процесу европских интеграција.

7. Да ли су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити

Примена новог закона утицаће на повећање конкурентности предузећа, брже, сигурније и ефикасније пословање. Створиће се услови да мала и средња предузећа повећају своју конкурентност и међу домаћим предузећима и међу предузећима из других земаља, односно на светском тржишту.

Позитиван утицај огледа се и у смањивању административних процедура као и трошкова, а постиже се и већа ефикасност као и повећање економске продуктивности и конкурентности региона.

Закључак је да електронске комуникационе услуге оснажују ширу привреду и имају директан утицај на дигиталну инклузију, финансијску инклузију, подршку предузетништву и иновацијама као и подршку побољшаној једнакости полова.

На основу пенетрације широкопојасног приступа у Републици Србији од око 63%, Република Србија се може класификовати као земља са средње развијеном економијом. За земље са средње развијеном економијом утицај на БДП се може сматрати да је око 1,38% за свако повећање од 10% пенетрације широкопојасног приступа.

Процена је да би инвестиција од око 120.000.000 евра покрила трошкове широкопојасне покривености за 1/6 укупног броја становника, што би довело до повећања пенетрације широкопојасног приступа од 16% као и до раста БДП од око 2,2% (1,38к1,6). Очекује се да ће стопа раста БДП бити најнижа у првој години али у трећој години очекује се да ће достићи 2,2%. Груба процена стопе раста БДП годишње је 0,5%, 0,75% и 0,95% за прву, другу и трећу годину респективно.

Утицај широкопојасног приступа на отварање нових радних места је такође позитиван. Подаци из објављених студија указују да утицај на раст запослености варира, од 0,2% до 5,32% за свако повећање од 1% пенетрације.

У складу са тим, процена је да ће за инвестицију од 120.000.000 евра, која доводи до повећања пенетрације широкопојасног приступа од 16%, раст запослености у Републици Србији, износити 3.2-4.8%.

Наведена процена урађена је на основу података преузетих из ITU-D публикације “Impact of Broadband in the Economy”, Telecommunication Development Sector, April 2012.

8. Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Спровођење закона имаће позитиван утицај на мала и средња предузећа. Примена новог закона такође позитивно утиче на стварање нових радних места.

Стварање услова за развој и унапређење мрежа и сервиса електронских комуникација има за циљ обезбеђивање и омогућавање приступа врло брзом интернету за све грађане, пословне субјекте, институције и организације. Са једне стране, сама изградња мрежа омогућава запошљавање, док са друге стране широкопојасна инфраструктура омогућава рад преко интернета и пораст броја радних места у области информационах и комуникационих технологија.

Такође, увођење и повећано коришћење нових технологија у пословању доводи до подизања нивоа знања, компетенција и вештина радне снаге, док се са друге стране позитиван утицај одражава и на квалитет самог запослења у смислу подизања нивоа плата и накнада за извршен рад, сигурности посла, могућности стручног усавршавања и развоја каријере, равноправности и недискриминације.

Позитиван утицај на тржиште и тржишну конкуренцију огледа се и кроз стварање услова за нове начине запошљавања, електронску трговину, олакшану комуникацију, информисање на различитим језицима, омогућавање дигиталног маркетинга, унапређену организацију система образовања (нпр. е-образовање, образовање на даљину).

Такође, стварају се услови за превазилажење трговинских баријера тј. предузећа добијају могућност да буду конкурентна на светском тржишту.

Напомињемо да је, операторима фиксне и мобилне телефоније од великог значаја да нови Закон о електронским комуникацијама буде у складу са европским оквиром из 2009. године и новим нормама које прописује европска иницијатива *Digital Single Market*.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

На основу закључка Одбора за привреду и финансије Владе 05 Број: 011-10671/2016 од 08.11.2016. године, Министарство трговине, туризма и телекомуникација спровело је јавну расправу о тексту Нацрта закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању у периоду од 14. новембра 2016. године до 3. децембра 2016. године. Текст Нацрта закона са образложењем објављен је на сајту Министарства www.mtt.gov.rs и Порталу еУправа www.euprava.gov.rs.

Сва заинтересована лица могла су да преузму текст Нацрта закона и да своје коментаре доставе Министарству поштом и електронским путем.

Поред тога, у сарадњи са Привредном комором Србије, циркуларном електронском поштом послат је и позив свим чланицама Привредне коморе да учествују у јавној расправи, односно да доставе своје предлоге и сугестије на Нацрт закона.

Централна јавна расправа, у форми округлог стола, о Нацрту закона о електронским комуникацијам одржана је у уторак, 21. новембра 2016. године, у организацији Министарства у просторијама Привредне коморе Србије, Ресавска 15, Београд.

Скуп је био веома посећен, и на њему су, поред представника Министарства који су израдили Нацрт закона, присуствовали присуствовали представници државних органа, привредних субјеката, академских заједница, струковних удружења, еминентних стручњака и друга заинтересована лица.

Они су могли да изнесу своје коментаре на текст Нацрт закона, као и да добију детаљније информације и образложења у вези са предложеним законским нормама.

Током јавне расправе највећи број пристиглих коментара и сугестија односио се на следећа законска решења, и то:

- Нови систем накнада који плаћају оператори електронских комуникација и раздвајање средстава за рад Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге од средстава које припадају Буџетском фонду за развој електронских комуникација и информационог друштва

У вези са коментарима мобилних оператора Телекома Србија, Telenor-a и Vip mobile-a који се односе на сумњу да ће, као резултат ново система накнада, доћи до повећања коначног износа накнада који плаћају оператору, представници Министарства трговине, туризма и телекомуникација су образложили да се ради о обавези која проистиче из европске регулативе, да ће на овај начин бити обезбеђена већа транспарентност у погледу висине накнада и њихове припадности и да ће укупан износ накнада остати непромењен.

- Институционални положај Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге и њену независност

У вези са предлозима Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге по питању дефинисања њеног положаја на начин који обезбеђује њену пуну независност, представници Министарства трговине, туризма и телекомуникација су одржали састанак са представницима РАТЕЛ-а и прихватили предложене коментаре.

- Нова решења у вези са заштитом крајњих корисника и претплатника

У складу са коментаром Telenora-a који се односи на омогућавање закључивања претплатничког уговора у електронском облику, извршене су одговарајуће измене и омогућена је употреба савремених технологија приликом закључивања претплатничких уговора, уз усаглашавање одредаба са прописима Републике Србије који уређују електронску трговину.

У складу са предлогом Организације потрошача Крагујевац о допунама одредаба закона које се односе на дефинисање права и обавеза потрошача приликом једностраног раскида

уговора, Министарство трговине, туризма и телекомуникација је прихватило наведену сугестију и извршене су одговарајуће допуне.

- Поступак регистрације претплатника

Разматрајући коментаре Share фондације који се односе на оспоравање сврсисходности увођења мере регистрације претплатника у борби против криминала и тероризма и сумњу да се ради о неоправданом задирању у приватност крајњих корисника електронских комуникација, Министарство није прихватило предлог да се наведена одредба изостави из Нацрта закона о електронским комуникацијама.

Наведени предлог није прихваћен из разлога што је регистрација претплатника предуслов за испуњење обавеза оператора у погледу задржавања података о комуникацији својих претплатника и утврђивању њиховог идентитета. Такође, обавезна регистрација претплатника омогућава лакше спречавање и идентификовање лица која врше злоупотребе електронских комуникационих мрежа и услуга, при чему иста правила важе и за prepaid и postpaid претплатнике, тако да нема дискриминације и неоправданог задирања у приватност одређених категорија крајњих корисника.

- Омогућавање боље заштите од неовлашћеног коришћења инфраструктуре оператора и злоупотреба електронских комуникационих мрежа и услуга

У вези са коментарима Телекома Србија које се односе на омогућавање боље заштите од неовлашћеног коришћења инфраструктуре оператора и злоупотреба електронских комуникационих мрежа и услуга Министарство је прихватило предложене сугестије, детаљније уредило наведена питања, уз прописивање одговарајућих казних одредаба у циљу заштите безбедности и интегритета инфраструктуре оператора и давања подстицаја за даља инфраструктурална улагања и развој мрежа оператора.

10. Које ће се мере током примене закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава

Ради извршавања Нацрта закона, планирано је доношење следећих стратешких/подзаконских аката:

Члан Нацрта закона	Назив стратешког/подзаконског акта
Члан 5.	Стратегија развоја мрежа нове генерације
Члан 5.	Стратегија развоја дигиталног емитовања радио програма у Републици Србији

Члан 5.	Акциони план за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре
Члан 32.	Правилник о висини накнада за право коришћења нумерације
Члан 32.	Правилник о висини накнада за покривање трошкова у погледу управљања нумерацијом
Члан 33.	Правилник о висини накнада за право коришћења радио-фреквенција
Члан 33.	Правилник о висини накнада за покривање трошкова у погледу управљања радио-фреквенцијама
Члан 34.	Правилник о висини накнада за обављање регулаторних послова
Члан 35.	Уредба о утврђивању Програма коришћења средстава Буџетског фонда за финансирање активности и мера унапређења и развоја области електронских комуникација и информационог друштва
Члан 39.	Правилник о општим условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења
Члан. 45.	Правилник о техничким и другим захтевима при изградњи пратеће инфраструктуре потребне за постављање електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава и електронске комуникационе опреме приликом изградње пословних и стамбених објеката
Члан 46.	Правилник о техничким захтевима за електронске комуникационе мреже, припадајућа средства и електронску комуникациону опрему
Члан 47.	Правилник о техничким захтевима за радио опрему
Члан 48.	Правилник о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава на које се заштитни појас односи
Члан 49.	Правилник о захтевима који се односе на утврђивање радио-коридора, димензија заштитне зоне и изградњу објеката у оквиру те зоне
Члан 50.	Уредба о утврђивању максималног износа висине накнаде за заснивање права службености на непокретностима у јавној својини
Члан 56.	Правилник о начину прикупљања и приступа подацима о врсти, и географској локацији капацитета електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава
Члан 57.	Правилник о садржини и начину пријаве уговора о међуповезивању на међународном нивоу
Члан 59.	Правилник о универзалном сервису
Члан 59.	Правилник о условима за издавање свеобухватног именика свих претплатника
Члан 60.	Правилник о нивоу детаљности и начину објављивања података о географској доступности, ценама, условима приступа, условима коришћења и квалитету услуга универзалног сервиса

Члан 62.	Правилник о начину документовања прекомерних трошкова и мерила за остваривање права на накнаду прекомерних трошкова
Члан 69.	Правилник о минималном садржају, нивоу детаљности и начину објављивања стандардне понуде
Члан 77.	План нумерације
Члан 78.	Правилник о обрасцу захтева за издавање дозволе за коришћење нумерације
Члан 84.	Правилник о условима, начину и висини накнаде за пренос броја
Члан 85.	Правилник о начину и условима употребе јединственог броја за приступ службама за хитне интервенције
Члан 86.	Правилник о начину и условима за доделу и употребу бројева из нумеричког опсега који почиње бројем 116
Члан 89.	Уредба о утврђивању Плана намене радио-фреквенцијских опсега
Члан 90.	Правилник о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција
Члан 91.	Правилник о начину коришћења радио станица на домаћим и страним ваздухопловима, локомотивама, бродовима и другим пловилима
Члан 91.	Правилник о начину коришћења аматерских радио станица
Члан 93.	Правилник о обрасцу захтева за коришћење радио-фреквенција на основу појединачне дозволе која се издаје по захтеву
Члан 96.	Правилник о минималним условима за издавање појединачне дозволе која се издаје по спроведеном поступку јавног надметања
Члан 101.	Правилник о обрасцу за издавање привремене дозволе за коришћења
Члан 104.	Правилник о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења
Члан 106.	Правилник о начину контроле коришћења радио-фреквенцијског спектра, обављања техничких прегледа и заштите од штетних сметњи
Члан 108.	Правилник о техничким захтевима за дистрибуцију медијских садржаја и приступ мултиплексу
Члан 110.	Правилник о захтевима којима се обезбеђује интероперабилност дигиталне телевизијске опреме намењене потрошачима
Члан 115.	Правилник о преласку са аналогног на дигитално емитовање медијске услуге радија и приступу мултиплексу
Члан 120.	Правилник о обавезама оператора услуга са додатом вредношћу
Члан 122.	Правилник о обавезама оператора у погледу обезбеђивања доступности одређених електронских комуникационих услуга и одговарајуће терминалне опреме крајњим корисницима са инвалидитетом

Члан 133.	Уредба о начину спровођења мера за безбедност и заштиту деце на интернету
Члан 137.	Правилник о условима приступа и коришћењу података из јавног телефонског именика
Члан 141.	Правилник о примени техничких и организационих мера о повреди интегритета јавних комуникационих мрежа и услуга и обавештавању у случајевима таквих повреда
Члан 151.	Правилник о условима у погледу кадрова, опреме и простора које мора да испуњава привредно друштво и друго правно лице за вршење мерења и испитивања рада електронских комуникационих мрежа и услуга, припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме

Према члану 158. Нацрта закона, подзаконска акта предвиђена овим законом донеће се у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.